Wydanie poranne.
Nr. 195. Poniedziałek 17 sierpnia 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy: Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Walki z Serbami i Czarnogórcami.
Manifest Koła polskiego.

Walki z Serbami i Czarnogórcami.

Wiedeń, 15 sierpnia 12·45 w nocy.

Nasze wojska dnia 14 bm. po gwałtownej i zaciętej walce zdołały zająć i ustalić stanowiska na pagórkach na wschód od Driny oraz zajęły miejscowości Łożnicę i Lesznicę. Tak jak pod Sabacz, dnia 14 bm. po południu oraz w nocy z 14 na 15 bm. odparto ataki Serbów w kilku miejscowościach. Zdobyto jedną chorągiew, dwie armaty i dwa karabiny maszynowe. Straty nieprzyjaciela są ciężkie, nasze również nie są nieznaczne. Bliższych obliczeń jeszcze brak.

Oddział Czarnogórców usiłował zaatakować nasze terytoryum, został jednak odparty.

Wyższość finansowa Niemiec nad Francyą i Anglią.

Berlin, 16 sierpnia.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ ogłasza artykuł dyrektora niemieckiego „banku narodowego“ dra Helfericha o **pogotowiu finansowem Niemiec** na wypadek wojny. Artykuł stwierdza, że Niemcy także pod względem finansowym okazały się nadzwyczajnie silnymi i **bardziej wytrzymałymi podczas mobilizacyi niż inne państwa.** Giełdy niemieckie funkcyonowały dłużej niż giełdy w Paryżu i Londynie. Liczny napór publiczności żądającej gotówki został zaspokojony, pomijając jedynie lokalny przemijający brak monety kruszcowej. Bank państwowy podwyższył stopę procentową tylko na 6%, podczas gdy bank angielski podwyższył na 10%. Bank angielski prowadził ostatnio wogóle interesa eskontowe tylko **pod gwarancyą państwa angielskiego.** Prywatne banki angielskie i francuskie **nie były w możności wypłacenia publiczności jej depozytów i oszczędności.** Francuskie kasy oszczędności ograniczyły nawet wypłatę do 50 franków co 14 dni. Angielskie banki w ten sposób sobie pomogły, że zamknęły biura od 2 do 14 b. m. Wszystkie państwa, **z wyjątkiem Niemiec, wydały moratoryum, nawet państwa neutralne.** Wogóle widać w Niemczech wszędzie starania ograniczenia skutków finansowych i gospodarczych obecnej pożogi światowej **do minimum** i wszyscy są przekonani, **że Niemcy nietylko zbrojnie, ale także i gospodarczo i finansowo muszą odnieść zwycięstwo.**

Przeciw gwałtowi Rosyi.

Amsterdam, 16 sierpnia.

Tutejszy „Handelsblatt“ potępia w artykule wstępnym w sposób ostry **niesłychane naruszenie prawa międzynarodowego przez rząd rosyjski,** który uwięził austro-węgierskiego wicekonsula Hoefingera w Petersburgu, mimo dania gwarancyi za jego bezpieczeństwo osobiste przez rosyjski urząd spraw zagranicznych. Dziennik pisze: Jest to może **po rosyjsku,** ale sprzeciwia się postanowieniom prawa wojennego. Rząd rosyjski dał smutny przykład **niebywałego dotychczas niedotrzymania przyrzeczeń rządu** co do bezpieczeństwa i wolności dyplomatów.

Ultimatum Anglii do Turcyi.

Londyn, 16 sierpnia.

Biuro Reutera oznacza jako **nieprawdziwą** wiadomość dzienników, jakoby Anglia wystosowała do Turcyi ultimatum.

Bułgarya a Serbia.

Sofia, 16 sierpnia.

Usiłowania prasy serbskiej, celem **zbliżenia się do Bułgaryi,** znajduje **chłodne przyjęcie.** Szczególnie prasa nacyonalistyczna wyraża zdanie, że Serbowie za późno odkryli swe słowianofilskie uczucia solidarności.

Wobec artykułu „Samoupravy“, apelującej do Bułgaryi, jako dawnej sojuszniczki i sąsiadki Serbii, wywodzi organ Stambułowistów „Wola“, że **Bułgarya może to przyjąć tylko z politowaniem i uśmiechem.**

Walki na granicy Galicyi.

Wiedeń, 17 sierpnia.

Biuro korespondencyjne donosi:

Wiadomości, które się pojawiły w kilku dziennikach zagranicznych o sukcesach rosyjskich w naszych okolicach granicznych, pozostają **w zupełnej sprzeczności z prawdą.**

Mieszane oddziały rosyjskie, które w bezpieczniejszych miejscach granicznych posunęły się o kilka kilometrów, zostały koło Załoziec, Brodów i Sokala **znowu odparte przez granicę.** Działalność ich ograniczyła się wogóle tylko **do plondrowania i podpalania** bezbronnych wsi granicznych. Natomiast kilka naszych oddziałów kawaleryi **wtargnęło daleko poza granice do wnętrza Rosyi.**

Zwycięstwo nad Driną.

Wiedeń, 17 sierpnia.

Walki nad Driną doprowadziły do **rozstrzygającego zwycięstwa** naszych wojsk nad znacznemi siłami nieprzyjacielskiemi, które zostały odparte ku Waljewu. Zabrano **wielu jeńców** do niewoli; zdobyto wiele materyału wojennego. **Ściganie** nieprzyjaciela jest w pełnym toku.

Nasze wojska walczyły z podziwu godną walecznością przeciw nieprzyjacielowi, równemu im siłą i zajmującemu silne pozycye. Na szczególne wymienienie zasługuje pułk piechoty warażdyńskiej Nr. 16, którego oficerowie i żołnierze wśród najtrudniejszych warunków wywalczyli **szturmem** zwycięstwo.

Wiadomości szczegółowe o przebiegu walk i o zdobytych trofeach nastąpią.

Z walk pod Szabacem.

Budapeszt, 17 sierpnia.

Wczoraj o godzinie 8½ rano przybył z Zemunia pociąg wojskowy z transportem **rannych,** mianowicie przywiózł 47 członków armii, zranionych koło Szabacu. Ranni umieszczeni byli w trzech wozach II. i III. klasy. Na dworcu oczekiwali ich lekarze z wozami i automobilami. Rannych umieszczono zrazu w poczekalni. Znajdowało się wśród nich tylko pięciu ciężko rannych.

Jeden piechur, ranny w nogę, zapytał z uśmiechem lekarza:

— Prawda, panie doktorze, za 10 dni będę znowu mógł bić Serbów?

Lekarze pozawiązywali rannym rany i stwierdzili, że byli oni bardzo dobrze opatrzeni. Odwieziono ich do szpitala garnizonowego. Tłumy publiczności urządziły rannym żołnierzom wielką owacyę. Przełamano kordon i porozdawano między żołnierzy pieniądze, papierosy i chłodniki.

Wyjazd cesarza Wilhelma do armii.

Berlin, 17 sierpnia.

Cesarz Wilhelm wczoraj rano wyjechał z Berlina w kierunku Moguncyi.

Cesarz wystosował do nadburmistrza Berlina następujący okólnik:

Postęp operacyj wojennych zniewala mnie przenieść główną kwaterę z Berlina. Przy tej sposobności chcę obywatelstwu berlińskiemu wyrazić serdeczne podziękowanie za wszystkie manifestacye i dowody miłości i sympatyi, których w tych ciężkich dniach doznałem. Wierzę silnie w pomoc boską i w dzielność armii i marynarki w godzinach niebezpieczeństwa. Nasza sprawiedliwa sprawa zwycięży.

„Reichsanzeiger“ ogłasza w nadzwyczajnem wydaniu okólnik cesarski, na podstawie którego kanclerz upoważniony jest do **samoistnego załatwiania spraw urzędowych** w zarządzie państwowym.

Wydanie poranne i wieczorne razem 8 hal.

Stanowisko Włoch.

Berlin, 17 sierpnia.

Biuro Wolffa donosi: Ze względu na krążące pogłoski, że Włochy wobec Niemców i Austro-Węgier zajmują niezbyt przychylne stanowisko, rząd włoski polecił tutejszemu zastępcy swemu, aby **wystąpił przeciw tym fałszywym pogłoskom.** Zastępca włoski, spełniając to zlecenie, prosił urząd spraw zagranicznych, aby te pogłoski oznaczył jako **nieuzasadnione.**

Turcya i Rumunia.

Konstantynopol, 17 sierpnia.

Minister spraw wewnętrznych Talaat bej i prezydent Izby Halil bej wyjechali wczoraj **do Bukaresztu.**

Uwolnienie konsula Rosyi.

Wiedeń, 17 sierpnia.

Jak doniesiono, został były konsul rosyjski Igelström **aresztowany** w Budapeszcie z powodu bezprawnego aresztowania urzędnika ambasady austryackiej w Petersburgu. Ponieważ się okazało, że Igelström jest ciężko chory, **wypuszczono go na wolność.**

Bojkot obcych towarów.

Wiedeń, 17 sierpnia.

Organizacya państwowa kupców w Austryi wystosowała do prezydyów Izb handlowych i przemysłowych memoryał, w którym uprasza, aby Izby handlowe, ze względu na postępowanie Francyi, Anglii i Belgii wobec Austro-Węgier i Niemiec, starały się, by członkowie Izb handlowych **nie kupowali żadnych wyrobów francuskich, angielskich ani belgijskich** i by Izby handlowe w tym celu wydały odezwę do kupców swoich okręgów!

Bułgarya przeciw Serbii.

Sofia, 17 sierpnia.

„Dnewnik“ odpowiada na zarzut „Samouprawy“, jakoby bułgarska prasa popełniała nielojalność, powtarzając wiadomości wiedeńskie i budapeszteńskie i dopuszczała się przez to „zdrady sprawy serbskiej“, co następuje: Bułgarya nie ponosi żadnej winy w krytycznem położeniu Serbii. **Oszalały szowinizm Serbów** spowodował, iż nie widzą oni, jak Bułgarya lojalnie wobec nich się zachowuje. Prasa bułgarska uważnie obserwuje rozwój wypadków i może tylko mieć **litość dla niepoczytalnych skruszonych Serbów.**

Ruch okrętów handlowych.

Rotterdam, 17 sierpnia.

Ruch okrętowy między Rotterdamem a Harrich znowu został **przywrócony.** Ruch okrętowy do Chrystyanii będzie otwarty **w przyszłym tygodniu.**

Prasa turecka.

Konstantynopol, 17 sierpnia.

Wobec twierdzeń prasy francuskiej, która zwala odpowiedzialność za wojnę na Niemcy i Austryę, „Tanin“ oświadcza, że trójporozumienie pracowało zawsze przeciw trójprzymierzu na Bałkanie, aż Austro-Węgry przekonały się, że **Serbia jest niebezpiecznym dla monarchii elementem.** Sprawiedliwi patryoci francuscy płakali, widząc, że **Francya stała się narzędziem Rosyi** i że Francya miliardy marnotrawi dla Rosyi. Dziennik wkońcu wywodzi, że tylko mocarstwa trójporozumienia mają na sumieniu tę wojnę. Podobnie piszą inne dzienniki.

Z powodu braku papieru wszystkie dzienniki zmniejszyły swój format.

KRONIKA.

Poniedziałek 17 sierpnia.

Nowiny krakowskie.

Następny numer „Naprzodu“ wyjdzie **dziś o godz. 6 wieczór.**

Poufne nadzwyczajne posiedzenie Rady miasta Krakowa odbędzie się we wtorek 18 b. m. o godzinie 6 wieczorem. Na porządku dziennym sprawy będące w związku z obecną sytuacyą.

Z teatru miejskiego komunikują nam: Otwarcie sezonu przez artystów miejskiego teatru odbędzie się **we czwartek** sztuką „Konfederaci barscy“ oraz fragmentem z „Nocy listopadowej“ St. Wyspiańskiego, na zakończenie przy „aktualnej apoteozie“ wygłoszonym zostanie wiersz p. t.: „Odchodzącym na drogę“. Całkowity czysty dochód z tego przedstawienia artyści przeznaczają na „Polski Skarb Wojskowy“. Ceny miejsc zniżone o połowę uprzystępnią wszystkim poparcie tak szlachetnego celu, a sądząc z ogólnego zainteresowania się, mamy nadzieję, że teatr wypełni się do ostatniego miejsca.

Samarytanin polski. Mężczyźni silniejsi, pragnący poświęcić się służbie trasportowej czyli przenoszenia rannych, zechcą celem podjęcia ćwiczeń i odebrania odnośnych wskazówek zgłosić się u prof. Wyrobka we wtorek 18 bm. o godz. 6 wieczór u wylotu ul. Wolskiej na placu ćwiczeń „Cracovii“.

Wypadek tramwajowy. Wczoraj po 9 wieczór wóz tramwajowy idący od ul. Szewskiej, przy wjeździe na ślepy tor obok budki naprzeciw pomnika Mickiewicza wyskoczył z szyn. Kilku czekających tam ludzi zostało zranionych.

Repertuar teatru ludowego przy ulicy Rajskiej.
Poniedziałek: „Popychadło“.
Wtorek: „Zuch dziewczyna“.

Z kraju.

Aresztowania moskalofilów. „Czern. Tagbl.“ donosi z Kołomyi, że znany moskalofil poseł sejmowy dr Dudykiewicz dostał się do więzienia. Uciekł on przed dwoma tygodniami z Galicyi do Rosyi, uwożąc z sobą pieniądze i różne dokumenty. Moskale jednak nie chcieli u siebie przechowywać swego przyjaciela i odesłali go do granicy austryackiej, gdzie go zaraz aresztowano.

W powiecie rohatyńskim aresztowano słuchacza praw Spaczyńskiego, byłego prefekta bursy ruskiej w Rohatynie, ks. Iwana Maszczaka, proboszcza w Lipnicy Górnej, Romana Kobrzyńskiego, urzędnika pocztowego w Rohatynie, ks. Apolinarego Filipowskiego, proboszcza w Podkamieniu, oraz jego córkę, Michała Demczyszyna, djaka z Koniuszek i innych.

W Kałuszu urządzono rewizyę w banku „Samopomoszcz“ i aresztowano dra Dorożyńskiego, który bawił u ojca w Mizuniu koło Doliny. Aresztowanego także ks. Liczyńskiego wypuszczono na wolność.

Manifest Koła polskiego.

Zebrane wczoraj w Krakowie Koło polskie uchwaliło wydać następujący manifest:

Polacy! Godzina, której, napróżno oczekując trzy pokolenia naszego narodu, krwawiły się w strasznych a beznadziejnych z najazdem moskiewskim zapasach, godzina, o którą modlił się naród cały, **godzina wielka wybiła.** Cała Europa stoi w pożodze wojny. Ziemie polskie, jak długie i szerokie, oświeci krwawa łuna wojny, największej, jaka była. Austrya w obronie wolności swych ludów wysyła na ziemie polskie potężną armię przeciwko rosyjskiemu ciemięzcy.

W tej strasznej a wielkiej godzinie Koło polskie, świadome swej odpowiedzialności, uważa za swój święty obowiązek wskazać narodowi **kierunek myśli i czynów,** prowadzić go w przyszłość lepszą i jaśniejszą. W poczuciu tego wielkiego obowiązku Koło polskie, **z którem w tej dziejowej chwili łączą się wszyscy inni polscy posłowie, dotąd poza niem stojący,** wzywa Was, Polacy: **do czynu, do wspólnego, do jednomyślnego,** do największego, na jaki Was stać, wysiłku!

W tej dobie krwawego przeistaczania się Europy i **uwolnienia jej od grozy rosyjskiej przemocy odzyskać możemy bardzo wiele.** Ale wiele też musimy ofiarować. **Bo nie wygra ten, kto końca gry ostrożnie wyczekuje.**

Szlachetny monarcha tego państwa, pod którego sprawiedliwymi i mądrymi rządami część naszego narodu mogła przez pół wieku rozwijać i mnożyć polskie siły narodowe i cała jego potężna armia, ruszająca do boju o najwznioślejsze ideały kultury, **patrzą na naród polski** jako na wypróbowanego obrońcę tych ideałów, który dziś zyskuje możność niebywałą wyswobodzenia się z niewoli, która gnębiła ciało, kalała duszę.

W tej chwili naród musi dowieść, że **żyje i żyć chce,** że pragnie i umie miejsce przez Boga mu wyznaczone, utrzymać i przed wrogiem obronić. Dla ujęcia polskiej siły narodowej **w zbrojne legiony polskie,** Koło polskie i **wszystkie bez wyjątku stronnictwa polskie jednomyślnie postanowiły utworzyć jedną jawną organizacyę.**

Pod polską komendą, a w ścisłej łączności z naczelnem dowództwem armii austryacko-węgierskiej **pójdą legiony polskie w bój,** aby na szalę tej największej wojny rzucić także godny narodu polskiego czyn, jako warunek i zadatek lepszej dla niego doli.

Polacy! Z zaufaniem i z pełną wiarą poddajcie się kierownictwu Koła polskiego i postanowionej przez Koło polskie organizacyi narodowej.

Polacy! Zjednoczcie się wolą niezłomną do uzyskania lepszej przyszłości i niezachwianą wiarą w tę przyszłość. Stańcie w obronie wolności waszej i wiary ojców. Odrzućcie precz wątpienie, wyrwijcie z serc urazy i stańcie **silni jednością** i radośni wielkiem postanowieniem poświęcenia dla Ojczyzny życia i mienia!

Adresy

organizacyi wojskowych, skarbowych i sanitarnych Strzelca:

Polski komisarz wojskowy na Galicyę, ul. Dunajewskiego 6 parter, oficyna, tel. 1166.

Biuro prasowe K. S. S. N., ul. Dunajewskiego 6 parter, oficyna, tel. 1166.

Poczta polowa strzelecka, ul. Dunajewskiego 6 parter, oficyna, tel. 1166.

Polski Skarb wojskowy, Dunajewskiego 7, I. p. Tel. 2262.

Polska intendantura wojskowa, Radziwiłłowska 23. Tel. 1013.

Komenda etapu oddziałów strzeleckich, Jagiellońska 5, I. p.

Oddział sanitarny, ul. Kopernika 36.

Komitet obywatelski, P. S. W. ul. Straszewskiego 28.

Biuro porady prawnej dla rodzin zmobilizowanych

w sprawach **zapomóg wojskowych** i wszelkich innych sprawach utworzone zostaje przy redakcyi „Prawa Ludu“ (Kraków, ulica Dunajewskiego 5, II. p.).

Biuro otwarte będzie we wtorki, czwartki i soboty od godz. 6—7 wieczorem i w niedzielę od godz. 11—1 w południe.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).